

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

17. - 23. mart 2018. godine

Bilten broj 12/2018

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	4
Lebanski odbornici	4
Pruga, referendum, sud i ostavka	5
Podizvođači po Vesiću.....	6
Saopštenja.....	8
Sporije do informacija o radu vlasti	8
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	10
Dešavanja na Visokoj medicinskoj školi u Čupriji.....	10
Ponovo mini hidroelektrane	10
Mediji	11
Tužilaštvo: Javni novac upotrebljen za potrebe SNS-a nije kršenje zakona.....	11
Nezakonit transfer sredstava iz budžetske rezerve	14
Borba protiv korupcije nije prioritet u Srbiji	16

Aktivnosti

Oglasili smo se povodom objavljivanja nacrtu izmena Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Detaljnije o tome u Biltenu, u poglavlju "Saopštenja".

Nakon odgovora Agencije za borbu protiv korupcije, dobili smo odgovor i od Ministarstva prosvete na naše obraćanje u vezi sa slučajevima koje smo uočili kao moguća kršenja zakona tokom izborne kampanje. Odgovore smo postavili na sajt, na stranicu "Inicijative i analize", a oglašićemo se o njima narednih dana.

U četvrtak, 22. marta 2018. godine održana je debata pod nazivom „Ustav i nezavisnost pravosuđa – važno je za sve“. Organizovali su je Fond Centar za demokratiju i Fridirh Ebert Stiftung, a kao uvodničari su govorili Sofija Mandić, pravnica-istraživačica CEPRIS (Centar za pravosudna istraživanja) i dr Tanasije Marinković, docent na Pravnom fakultetu u Beogradu.

U raspravi su učestvovali eminentni pravni i stručnjaci za ustavno pravo, sudije, advokati, narodni poslanici i predstavnici organizacija civilnog društva. Povod za debatu je nedavno objavljen radni tekst amandmana na Ustav Srbije, koji je predložilo Ministarstvo pravde Republike Srbije. Na predloženi tekst usledile su ozbiljne primedbe od strane Vrhovnog kasacionog suda, Visokog saveta sudstva, Državnog veća tužilaca, strukovnih udruženja i profesora ustavnog prava.

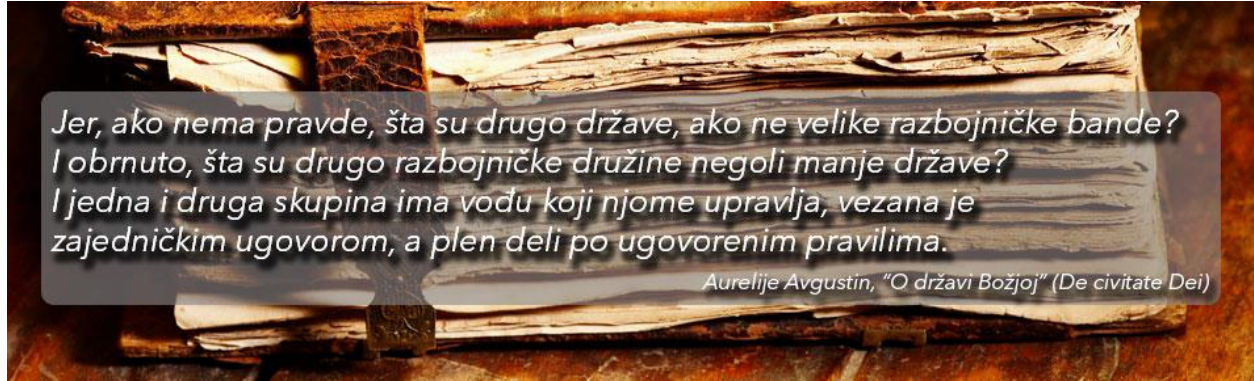
Naš predstavnik, Nemanja Nenadić je u svom izlaganju podsetio na manjkavosti postupka izrade aktuelnog radnog teksta ustavnih amandmana, kao i javne rasprave koja je u toku. Pre svega je sporno to što Ministarstvo pravde nije obrazložilo zbog čega se zalaže za pojedina rešenja. Zatim, to što učesnici prethodne javne rasprave nisu dobili odgovor na predloge koje su dali. Najzad, to što se sve vreme stvara utisak kao da su promene svršena stvar i dogovorene sa Venecijanskom komisijom, odnosno da će Venecijanska komisija biti jedini sudija kvaliteta predloženih normi. Tom utisku doprinosi i činjenica da je tekst preveden na engleski i pre nego što je rasprava pred domaćom javnošću o njemu uopšte i počela.

Pored toga, on je ukazao na bitna odstupanja u onome što je istaknuto kao politička volja u strateškim dokumentima – počev od 2013. do danas u odnosu na ponašanje nosilaca izvršne i zakonodavne vlasti u praksi. Naime, da je depolitizacija pravosuđa bila zaista cilj, ona je mogla da se dogodi i bez izmena Ustava. Sada se umesto tog proklamovanog cilja promovišu rešenja koja će da obezbede

Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) Transparentnosti Srbija imalo je u protekloj sedmici 26 novih slučajeva - 15 na osnovu telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, i 11 na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, lično, preko Fejsbuka, ili na osnovu informacija pronađenih u pres klipingu. U biltenu predstavljamo dva slučaja iz prakse Savetovališta.

Na Fejsbuku smo u protekloj sedmici objavili osam komentara, linkova i drugih informacija u vezi sa antikorupcijskim temama, a na našem sajtu devet tekstova, saopštenja i drugih dokumenata. U medijima su u prošloj nedelji objavljene 72 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije, odnosno vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Lebanski odbornici

22 marta 2018.

[Slučaj otimanja mandata](#) neposlušnim odbornicima u Lebanu i nekoliko drugih gradova je dobra mera upropaštenosti političke kulture. Oko toga da ovo ne bude ujedno i potop pravnog sistema za sada se postarao Upravni sud, kao i skupštine pojedinih gradova koje su se povinovale odlukama suda.

Međutim, prema medijskim navodima, šest lebanskih odbornika ne može da vrši tu dužnost jer su fizički onemogućeni da uđu u skupštinsku zgradu.

Zašto govorimo o odsustvu političke kulture i ugroženosti pravne države u vezi sa ovim slučajem?

Pre svega, zato što je nekom uopšte palo na pamet da na ovaj način promeni sastav opštinske skupštine.

Odbornici su, naime, bez pitanja bili imenovani na drugu funkciju - postali su opštinski većnici. Pošto je ta funkcija nespojiva sa odborničkom, to je vodilo gubitku mandata, da bi ubrzo potom bili razrešavani i sa funkcije u Veću. Njihova mesta u Skupštini su zauzimali nižerangirani sa liste, koji su po volji lokalnog rukovodstva vladajućih partija.

Ovde je očigledno kršenje načela koje se u toj meri podrazumeva da se ne mora ni pisati u zakone – da lice koje se bira na neku funkciju mora dati prethodnu saglasnost za takav izbor.

Pojedinačne presude ipak verovatno neće biti dovoljne da se ovaj problem u potpunosti reši.

VESTI | 20.03.2018. | 19:19

f 91 t 0 g 0 in 0 11 E-mail A- A+

Odbornicima u Lebanu nisu vraćeni mandati uprkos odluci suda

Autor teksta:

Gordana Bjelečić

f 91

t 0

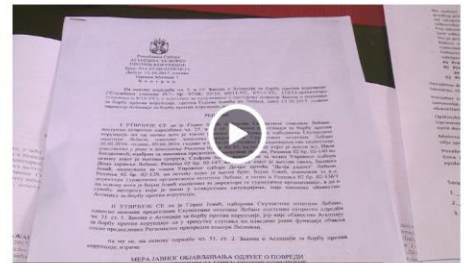
g 0

in 0

11

E-mail

Upravni sud vratio je mandate šestoro odbornika u Skupštini opštine Lebane, ali opštinski funkcioneri odluku suda i dalje ne sprovode.

Izvori: NI

Naime, u nekim slučajevima, sud je odbacivao žalbe odbornika za zaštitu izbornog prava zbog toga što nisu podnete u okviru zakonskog roka (npr. II-1 Už.47/17 od 18.05.2017), pri čemu se rok, po Zakonu, ne računa od dana dostavljanja, već donošenja rešenja.

Povodom ovih slučajeva, javni tužioci (uključujući i one iz novoformiranih odeljenja za borbu protiv korupcije u Beogradu, Novom Sadu, Kraljevu i Nišu) imaju dobar razlog da započnu **istragu zbog krivičnog dela zloupotrebe službenog položaja** iz člana 359. Krivičnog zakonika. Taj postupak se **ne može voditi protiv odbornika** skupštinske većine koji su izglasali nezakonite odluke, zato što, na osnovu Zakon o lokalnoj samoupravi, „Odbornik ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost, pritvoren ili kažnjen zbog iznetog mišljenja ili davanja glasa na sednici skupštine i radnih tela.“ Međutim, **krivično se mogu goniti predsednici opština**, zbog „iskorišćavanja“ ili „prekoračenja“ službenog ovlašćenja, zato što su, protivno njihovoj volji, predložili skupštini kandidate za članove opštinskog veća, i to u nameri da „teže povrede njihova prava“ (da vrše odborničku funkciju).

Pruga, referendum, sud i ostavka

19. mart 2018.

Ostavka premijera Slovenije, zbog odluke Vrhovnog suda u vezi sa referendumom o izgradnji nove pruge u toj zemlji, prilika je da se podsetimo da pitanje finansiranja referendumske kampanje u Srbiji i dalje nije rešeno.

Prilika je to, takođe, i da uporedimo praksu u dve zemlje u vezi sa održavanjem javne rasprave i referendumu o velikim infrastrukturnim projektima, kao što je izgradnja pruge.

Ono što čini najveću razliku između situacije u Srbiji i Sloveniji je svakako obrazloženje za poništaj referenduma na kome je 53,5% glasača podržalo projekat izgradnje 27 km pruge između Divača i luke Koper, u vrednosti od milijardu evra.

Sud je referendum poništio, odlučujući po zahtevu predsednika jednog udruženja građana protivnika projekta, koji je naveo da je vlada imala prednost na referendumu, jer je koristila 95.000 evra budžetskih sredstava za podršku svojoj kampanji. Sud je presudio da je „Vladina kampanja bila nedopustivo jednostrana“.

Sve i kada bi sudovi u Srbiji bili hrabriji u donošenju odluka koje nisu po volji izvršnoj vlasti, teško da bi mogli da nađu pravni osnov da ponište referendum zbog privilegovanog pristupa budžetskim sredstvima strane koja se zalaže za jedan referendumski odgovor.

U Srbiji nije dovoljno uređena funkcionerska kampanja, koja se vodi u vreme izbora, a svakako bi je bilo i pred referendumsko odlučivanje.

Takođe, za razliku od kampanje za izbore, u Srbiji uopšte nije regulisano finansiranje kampanje koja bi se vodila u vezi sa referendumskim izjašnjavanjem, niti je iko nadležan da vrši kontrolu tog finansiranja. Poslednji put kada je održan republički referendum, radi potvrde novog Ustava, ceo državni aparat je bio u funkciji glasanja za jednu opciju, a preko toga su, bez ikakvog pravnog osnova, političke stranke zastupljene u Skupštini dobile vanrednu dotaciju (oko 2 miliona evra) za vođenje referendumske kampanje. Za taj novac nikome nisu morali da polože račune, pa je on pretočen u finansiranje izbora koji su usledili koji mesec kasnije.

Podsećamo da Srbiji uskoro predstoji ustavna reforma, radi koje će biti nužno organizovati i referendumsko izjašnjavanje, a da pravila nisu ništa bolja od onih koja samo imali pre 12 godina. Još 2011, kada je poslednji put raspravljano o izmeni referendumskih pravila, predložili smo odredbu koja je imala za cilj da uredi finansiranje referendumske kampanje, ali zakon ni tada nije bio promenjen. <https://goo.gl/7qZcbA>

Što se tiče slovenačkog referenduma o 27 kilometara pruge, treba podsetiti da se i u Srbiji donose odluke o skupim investicijama.

Međutim, ne samo da o takvim pitanjima nema referenduma, već se o njima ne otvara ni javna rasprava. Daleko od toga da je sve jasno i nesporno, pa da rasprava nije potrebna. Na primer, nedavno je najavljena modernizacija pruge ka mađarskoj granici. To bi nesumnjivo bilo korisno, ali nema dovoljno informacija o isplativosti celog posla, niti o tome da li bi možda bilo isplativije investirati u druge putne pravce – jedino što se zna jeste da za ovu prugu postoji zainteresovani kreditor, ali to svakako ne može biti jedini razlog za zaključivanje ugovora.

Na [sajtu TS](#) ili [na sajtu slovenačkog suda](#) možete pogledati argumente iz presude (u originalu), u kojima se ukazuje na dužnost Vlade, koja raspolaže informacijama o posledicama izgradnje/neizgradnje, da o njima obavesti birače, o načinu na koji je Vlada koristila budžetska sredstva za letke, oglase u medijima:

Podizvođači po Vesiću

17. mart 2018.

Iako je prošlo više od tri dana od [izjave menadžera](#) grada Beograda, Gorana Vesića, koja ukazuje na moguće kršenje Zakona o javnim nabavkama, još uvek nema reakcija. Po njemu „politika Grada Beograda je da nakon gradskog tendera na kojem je pobedila strana kompanija, najmanje 50 posto poslova dobiju domaće kompanije kao podizvođači radova. Na taj način pokušavamo da pomognemo domaćim firmama da dođu do posla, jer je to ogledalo naše politike.“

Na koje nezakonitosti ukazuje ova izjava?

Prvo, kada se posle tendera potpiše ugovor sa izvođačem radova, pružaocem usluga ili dobavljačem robe, Grad Beograd, kao ni bilo koji drugi naručilac, **nema pravo da odlučuje o**

Naslovna > Vesić: Beograd postaje grad biznisa

sreda, 14. mart 2018.

Vesić: Beograd postaje grad biznisa

Politika Grada Beograda je da nakon gradskog tendera na kojem je pobedila strana kompanija, najmanje 50 posto poslova dobiju domaće kompanije kao podizvođači radova. Na taj način pokušavamo da pomognemo domaćim firmama da dođu do posla, jer je to ogledalo naše politike, rekao je gradski menadžer Goran Vesić na otvaranju trećeg Poslovnog foruma „Porodične firme – Stub razvoja ekonomije“.

Vesić je podsetio da je Beograd tokom poslednjih nekoliko godina veoma „otvoren“ za investiranje. Tačno je da se to odnosi najvećim delom na velike investitore i investicije, naveo je Vesić, jer to Beogradu donosi desetine, pa i stotine miliona evra, uz zapošljavanje velikog broja ljudi.

učešću podizvođača. Prema Zakonu, ukoliko je planirano da se angažuju podizvođači, to mora biti **navedeno već u samoj ponudi.** Eventualno naknadno uključivanje podizvođača koji su po volji „gradskoj politici“, osim što bi predstavljalo svojevrsnu **iznuđu od pobednika na tenderu** i što bi bilo kažnjivo i po normama Krivičnog zakonika, zabranjeno je već i samim Zakonom o javnim nabavkama, član 80. st. 1 i 3: „Naručilac je dužan da u konkursnoj dokumentaciji zahteva od ponuđača da u ponudi navede da li će izvršenje javne nabavke delimično poveriti podizvođaču i da navede u svojoj ponudi, procenat ukupne vrednosti nabavke koji će poveriti podizvođaču, a koji ne može biti veći od 50 % kao i deo predmeta nabavke koji će izvršiti preko podizvođača“. „Ako ponuđač u ponudi navede da će delimično izvršenje nabavke poveriti podizvođaču, dužan je da navede naziv podizvođača, a ukoliko ugovor između naručioca i ponuđača bude zaključen, taj podizvođač će biti naveden u ugovoru.“

Drugo, sve i kada bi Grad Beograd mogao da „sprovodi politiku“ tako što bi **naređivao stranim kompanijama da posluju sa domaćim firmama**, ipak ne bi bilo moguće da ti podizvođači dobiju „najmanje 50% posla“.

Kao što se vidi iz odredbe koju smo naveli, uopšte nije dopušteno da podizvođači obavljaju većinu posla, njihov udeo „ne može biti veći od 50%“. Zakon o javnim nabavkama dopušta drugu mogućnost, podnošenje zajedničke ponude, gde firme mogu da podele posao i novac prema svom dogovoru, ali u tom slučaju nije reč o podizvođačima.

Da li ipak postoji mogućnost da gradski menadžer govori istinu, a da to ne predstavlja kršenje Zakona o javnim nabavkama?

Možda. Taj Zakon se uopšte ne primenjuje kod nekih veoma vrednih javnih nabavki i zaključenja ugovora o javno privatnom partnerstvu koji se **sprovode pod okriljem međudržavnih sporazuma** (npr. nabavke u vezi sa projektom „Beograd na vodi“, „Kineski most“) ili se finansiraju iz kredita koji je uslovljen sprovođenjem postupka međunarodne finansijske institucije.

Kada je reč o međunarodnim sporazumima, tendera najčešće i nema, već se firme biraju bez nadmetanja, a može se ugovoriti bilo šta, pa i to da 50% izvođača bude iz Srbije.

Ako bi sve što je menadžer Vesić rekao bilo istina i po zakonu, situacija bi ipak bila **dvostruko apsurdna**. Prvo po tome što Srbija, od početka uređivanja javnih nabavki (2002), do danas ide u pravcu smanjivanja zaštite i privilegovanog tretmana domaćih ponuđača.

U kontekstu evropskih integracija predviđa se i potpuno bisanje njihove prednosti u odnosu na takmace iz EU.

Drugo, vlast koja se ponosi time što je donela aktuelni Zakon o javnim nabavkama, svoje najveće projekte realizuje tako što primenjuje neka druga, „fleksibilnija“ pravila. Drugim rečima, ako je dobar princip o kojem govori Vesić, da najmanje 50% posla moraju obavljati domaće firme, onda to treba da bude zakonska norma, a ne stvar politike nekog grada ili funkcionera; ako veću vrednost za novac donosi otvorena tržišna utakmica stranih i domaćih učesnika, onda ovakvom protekcionizmu nema mesta.

Saopštenja

Sporije do informacija o radu vlasti

23. marta 2018.

Transparentnost Srbija ukazuje da nacrt izmena i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, pored nekoliko korisnih promena, sadrži i pravila koja bi **značajno usporila i ograničila ostvarivanje prava** građana.

Novo pravilo o vođenju upravnog za nekoliko meseci produžilo bi čekanje na kopije dokumenata i informacija kada ih organi vlasti neopravdano kriju od javnosti. Ovo bi posebno pogodilo novinare-istraživače, kao i organizacije i pojedince koji teže da na argumentovani način, a ne putem proizvoljnih utisaka, sagledaju poteze državnih organa. Stoga **pozivamo** građane, udruženja i medije da **učestvuju u javnoj raspravi** koju je otvorilo Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave¹ da ukažu na norme koje bi trebalo izmeniti, dodati ili brisati iz Nacrta.

Po sadašnjim pravilima, kada organi vlasti uskrate informacije tražioci ulažu žalbu Povereniku. Ukoliko Poverenik ne reši u njihovu korist, građani mogu da povedu upravni spor. Nacrt, međutim, predviđa mogućnost da protiv odluke Poverenika **upravni spor povede i organ vlasti koji je uskratio pristup informaciji**, što je sad nedopušteno. Pošto pokretanje upravnog spora inače ne zadržava izvršenje rešenja, organi vlasti bi uvek tražili posebnu meru – da sud odloži izvršenje Poverenikovog rešenja, do donošenja sudske odluke². Tako bi organi vlasti koji se i sada u nekim slučajevima oglašuju o obavezujuće odluke Poverenika,³ što predstavlja prekršaj, dobili priliku da tokom trajanja sudskog postupka to čine legalno. Razlozi za uvođenje ovakvog rešenja nisu uopšte obrazloženi.⁴

Pravo na pristup informacijama biće značajno ograničeno i u slučaju da se **iz kruga organa vlasti isključe državna preduzeća koja su organizovana kao društva kapitala**, kao što predlaže Ministarstvo. Naime, sve je veći broj državnih preduzeća koja menjaju pravni status, zadržavajući istu delatnost, javnu imovinu kojom raspolažu i podložnost političkim uticajima.

¹<http://mduls.gov.rs/aktivnosti-obavestenja.php#a125p>

²Po Zakonu o upravnim sporovima takvo odlaganje se može odobriti ako bi izvršenje nanelo organu vlasti „štetu koja bi se teško mogla nadoknaditi, a odlaganje nije protivno javnom interesu, niti bi se odlaganjem nanela veća ili nenadoknadiva šteta protivnoj stranci, odnosno zainteresovanom licu.“

³U godišnjem izveštaju Poverenika za 2016. je pobrojano 228 takvih slučajeva.

⁴“Odredbama člana 27. predviđa se mogućnost da protiv rešenja Poverenika organ vlasti, kao i druga lica predviđena zakonom, mogu pokrenuti upravni spor, kao i da protiv pravosnažne odluke upravnog suda stranka i nadležni javni tužilac podnesu Vrhovnom kasacionom sudu zahtev za preispitivanje sudske odluke.“

Tako se, primera radi, ovaj zakon više ne bi primenjivao na preduzeća kao što su Železnice Srbije, Koridori Srbije, Digos ili Elektro-mreže Srbije. Naglašavamo da ova preduzeća i po odredbama aktuelnog zakona mogu da uskrate pojedine podatke, kako bi se zaštitila od eventualne konkurencije, a da po Nacrtu ne bi morali uopšte da postupaju po zahtevima.

Među korisnim novinama u Nacrtu treba istaći **proširenje i preciziranje obaveze izrade informatora o radu**, proširenje kruga organa vlasti i na fizička lica koja imaju javna ovlašćenja, restriktivniju definiciju „zloupotrebe prava“, kao i preciziranje pojedinih normi.

Na kraju podsećamo da su korisne izmene ovog zakona već bile u skupštinskoj proceduri početkom 2012, te da je antikorupcijskom strategijom iz 2013. bilo predviđeno da Zakon bude poboljšán tokom 2014, ali da do toga nije došlo.

Prema Akcionom planu za poglavlje 23 pregovora Srbije i EU izmene Zakona o slobodnom pristupu informacijama je trebalo dovršiti do kraja 2016, a tek 15 meseci kasnije pojavljuje se pomenuti nacrt. Od **propuštanja rokova** je, međutim, daleko veći problem ukoliko izmena zakona **ne bude iskorišćena za njegovo poboljšanje i rešavanje urgentnih problema**, a to je pre svega neizvršavanje odluka Poverenika.

Inače, tokom izrade nacrtá zakona, **Transparentnost Srbija** je Ministarstvu još 2015. dostavila **detaljne komentare i predloge**⁵, koji uglavnom nisu uključeni u Nacrt, a potom i inicijativu⁶ za rešavanje problema lažnih tvrdnji da organ ne poseduje traženu informaciju.

⁵<http://transparentnost.org.rs/images/stories/inicijativeianalize/dopis%20povodom%20izmena%20zakona%20o%20slobodnom%20pristupu%20informacijama%202015%20final.pdf>

⁶ http://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Inicijativa_-_dopuna_Zakona_o_SPI.pdf

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo dva slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Dešavanja na Visokoj medicinskoj školi u Čupriji

Na našu adresu stigla je prijava protiv direktora Visoke medicinske škole strukovnih studija u Čupriji Hristosa Aleksopulosa zbog toga što je, kako se navodi, vršio protivzakonite radnje priznavanja ispita, odnosno prenošenja ESPB bodova za studente koji su završili akademske studije zdravstvene nege ili su pojedine ispite položili na fakultetu u Prištini. Podnosioci prijave tvrde da je novim Zakonom o visokom obrazovanju iz 2017. uskraćena mogućnost prenošenja bodova sa jedne vrste studija na drugu (sa akademske na strukovne i obrnuto). U vezi sa ovom izmenom, sve visokoškolske ustanove dobile su na početku školske godine obaveštenje od Ministarstva prosvete. Uprkos tome direktor je, tvrdi se, sa svojom pomoćnicom Ljiljanom Antić formirao tročlanu komisiju za priznavanje ispita položenih na dvogodišnjim i četvorogodišnjim studijama na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Prištini. Podnosioci prijave naveli su radnje za koje smatraju da su nezakonite: pored pomenutog nepoštovanja Zakona o visokom obrazovanju iz 2017. godine, tročlana komisija je, tvrde, sugerisala "predloge" profesorima o priznavanju ispita, što smatraju da predstavlja najteži mogući pritisak na zaposlene, a uprava škole zavodila je prijave studenata u delovodnu knjigu pod datumima koji nisu tačni sa ciljem prikrivanja tragove kršenja Zakona. Uvidom u dokumentaciju uočeno je da su pojedini studenti školi najpre dostavili dokumentaciju o položenim ispitima, a zatim uputili molbu matičnom Fakultetu da im istu tu dokumentaciju izda. TS će pokušati da proveri sve ove navode i prikupi podatke o postupanjima inspekcije.

Ponovo mini hidroelektrane

TS je dobila novu prijavu protiv investitora i opštinskih vlasti koje dozvoljavaju gradnju mini hidroelektrana u krajevima koji su poznati po netaknutoj prirodi. Grupa građana stala je u odbranu prirode kraja u kojem žive i protive se građenju MHE "Pakleštica". Tvrde da će najveća reka u kraju - Visočica biti gotovo potpuno sprovedena u cevi hidroelektrane, tok će joj u potpunosti nestati a na taj način i uništiti ekosistem okolnih sela (Pakleštica, Temska, Toplodolska reka). S obzirom na ozbiljnost slučaja, pokušaćemo da pribavimo dokumentaciju u vezi sa postupkom odabira projekta, uticaja na životnu sredinu i eventualnih negativnih posledica..

Mediji

Tužilaštvo: Javni novac upotrebljen za potrebe SNS-a nije kršenje zakona

Birn, Jelena Veljković, 17. mart 2018.

Tužilaštvo u Vršcu utvrdilo je da je direktorka opštinskog komunalnog preduzeća plaćala autobuse za potrebe SNS-a novcem firme, ali je zaključilo da to - nije krivično delo, [piše Birn](#).

Tužilaštvo smatra da direktorka Javnog preduzeća Vršac Dragana Stankov plaćanjem autobusa SNS-u nije toj partiji pribavila imovinsku korist.

Osim toga, Stankov je plaćanje odobrila kao odgovorno, a ne kao službeno lice, zbog čega je nije moguće optužiti za krivično delo zloupotrebe službenog položaja.

Ovo je zaključak Nadžije Pavlović, zamenice osnovnog javnog tužioca u Vršcu, koji se nalazi u obrazloženju [odluke o odbacivanju anonimne krivične prijave](#) podignute protiv direktorke Javnog preduzeća Vršac Dragane Stankov.

O „slučaju Stankov“ i anonimnim krivičnim prijavama koje su je teretile da je finansirala predizbornu kampanju SNS-a novcem javnog preduzeća na čijem je čelu bila, [BIRN je već pisao u novembru 2017. godine](#).

Tada smo od Tužilaštva u Vršcu zatražili gore pomenuto rešenje kojim se te prijave odbacuju. Tužilaštvo je to odbilo pozivajući se na „prezumpciju nevinosti“ i pretpostavku da bi objavljivanje tih podataka iz istrage ugrozilo prava Dragane Stankov.

Rešenje sa ovim obrazloženjima BIRN je ipak dobio na osnovu zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, ali tek tri meseca nakon njegovog podnošenja. Pre toga uložena je žalba Povereniku zbog odbijanja da se po zahtevu postupi. Poverenik je tad doneo rešenje kojim je Tužilaštvu u Vršcu naloženo da dokumenta dostavi našoj redakciji.

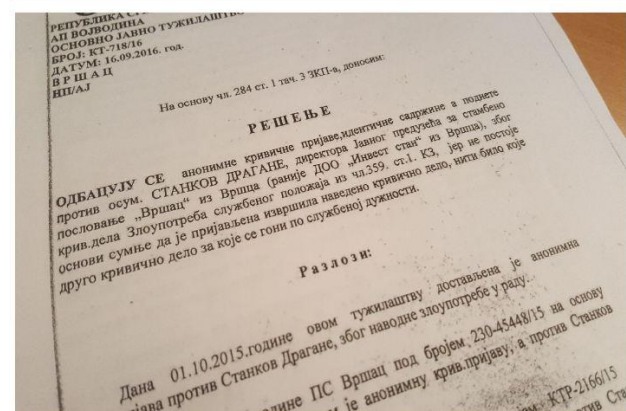
Rešenje o odbačaju krivične prijave donosi neke detalje koji mogu da ukažu na mehanizme rada istražnih organa u ovakvim slučajevima.

Ovaj dokument pokazuje i na koji način se javna sredstva troše za potrebe vladajuće stranke.

Tužilaštvo: Javni novac upotrebljen za potrebe SNS-a nije kršenje zakona

Tužilaštvo u Vršcu utvrdilo je da je direktorka opštinskog komunalnog preduzeća plaćala autobuse za potrebe SNS-a novcem firme, ali je zaključilo da to - nije krivično delo

Čiji je novac doniran SNS-u?

Iako je u svom pismu partijskim kolegama, koje je tužilaštvu dostavljeno uz krivičnu prijavu, napisala da je „uspešno organizovala pronalaženje sto osoba za uplatu četiri miliona dinara na račun stranke”, Draganu Stankov tokom saslušanja niko nije pitao o poreklu tog novca, proizlazi iz dokumenta tužilaštva.

U izveštaju se samo prenose njene reči sa policijskog saslušanja gde je rekla da sa računa preduzeća „nikada nije uplaćen iznos od 4.000.000 na račun SNS-a”, što se u krivičnoj prijavi inače nije ni dovodilo u pitanje.

Tužiteljka je navela i da je osim sa Draganom Stankov, policija razgovarala i sa svedokinjom koja je rekla da je članica SNS-a i da je Dragani Stankov 2014. pomagala „oko tehničkog dela popunjavanja naloga za prenos sredstava koja su u vidu donacije davali članovi simpatizeri stranke, fizička lica na dobrovoljnoj bazi“.

Iz dokumenta se ne vidi da li je tužilaštvo dalje proveravalo navode u vezi sa četiri miliona dinara za čiji je transfer na račun stranke, Stankov, prema sopstvenim rečima, pronašla sto osoba.

Ulaz u JP Vršac, Foto: BIRN

Proveru porekla tog novca i eventualno krivično delo pranja novca, nije proveravalo ni Više tužilaštvo u Pančevu, u čijoj je nadležnosti to krivično delo.

“Kuća” časti: prevoz mitingaša na račun opštinskog preduzeća

Tužiteljka Pavlović u rešenji navodi da je prilikom saslušanja u policiji, Dragana Stankov “u potpunosti negirala sve navode anonimnih krivičnih prijava da je na bilo koji način zloupotrebila svoj položaj direktora...”.

Isti zaključak je na kraju izvela i tužiteljka iako se krivične prijave zasnivaju na navodima same direktorke Stankov.

Osim toga, za pojedine njene navode dokaze je pronašlo i samo tužilaštvo.

Na primer, utvrđeno je da je javno preduzeće iz sopstvenih sredstava platilo korišćenje tri autobusa kojima su na mitinge u Beogradu i Novom Sadu dovoženi simpatizeri SNS-a.

Tužiteljka Pavlović je utvrdila da je javno komunalno preduzeće potpisalo tri ugovora o prevozu na relaciji Vršac-Beograd-Vršac i Izbište-Novog Sada-Izbište sa preduzećem STUP Vršac i da je za te usluge plaćeno ukupno 115.000 dinara.

Ugovori su sklopljeni 15. aprila 2013, zatim 22. oktobra 2013. i 21. februara 2014. godine.

Iako je utvrdila da je tačno da su sredstva komunalnog preduzeća korišćena za plaćanje stranačkih aktivnosti, tužiteljka Pavlović je konstatovala da u tome nema krivičnog dela jer je u „to vreme“ Stankov u javnom preduzeću bila „odgovorno, a ne službeno lice...“.

Dalje je objasnila da plaćajući naprednjacima autobuse, Stankov ovoj stranci nije pribavila korist, već “isključivo nanela štetu preduzeću“.

Ovo pravno obrazloženje tužiteljka je završila opaskom da iz svega “proizilazi da se u radnjama prijavljene eventualno mogu sadržati obeležja krivičnog dela ‘nesavestan rad u privrednom poslovanju’”, ali kako je ovo delo prestalo da postoji u Krivičnom zakoniku Srbije još 2013, Dragana Stankov je pred zakonom ostala čista.

Ukoliko nekom čudnom logikom čak i prihvatimo ocenu tužiteljke da naprednjaci nisu imali korist od novca opštinskog preduzeća iako im je isto platilo autobuse za vožanje članstva po mitinzima, i istom takvom logikom prihvatimo ocenu da je Stankov bila odgovorno, a ne službeno lice (iako član 112 Krivičnog zakonika kaže drugačije), ipak ostaje otvoreno pitanje zbog čega je tužiteljka propustila da direktorku tereti za treći ugovor sa STUP Vršac.

Taj ugovor, naime, sklopljen je 21. februara 2014. godine, dve nedelje nakon što je Stankov imenovana za v.d. direktorku Javnog preduzeća Vršac, pa je i sama tužiteljka u rešenju o odbačaju krivične prijave konstatovala da je usled statusne promene preduzeća i Stankov dobila svojstvo službenog lica.

Osim toga, član 359 Krivičnog zakonika kaže da za krivično delo zloupotrebe službenog položaja, nije neophodno utvrditi pribavljanje koristi, već samo nanetu štetu (bez propisanog donjeg limita), koju u ovom slučaju ne spori ni tužiteljka.

I na kraju, čak i ako bi tužiteljka čvrsto ostala pri svom stavu da je Dragana Stankov odgovorno lice, i tada ostaje otvoreno još jedno pitanje – zbog čega je tužiteljka propustila da je tereti po članu 234 za zloupotrebu položaja odgovornog lica, za šta, kao i u prethodno pomenutom krivičnom delu, nije neophodno utvrditi pribavljanje koristi, već samo nanetu štetu (bez propisanog donjeg limita)?

Sva ova pitanja uputili smo tužiteljki Pavlović, a umesto konkretnih odgovora, dopisom smo obavešteni da su u rešenju o odbačaju krivične prijave koji nam je dostavljen, obrazložene sve odluke “u skladu sa pravilima struke”, te da odluku o tome da li su takvi stavovi zakoniti i ispravni mogu donositi samo više instance nadležne za rad tužilaštva i da se tužilaštvo o svojim odlukama izjašnjava samo neposredno višim instancama.

Odlukom opštinskog Veća, SNS 10 godina u besplatnom prostoru

Tužiteljka je u rešenju utvrdila i da su vlasti u Vršcu 7. avgusta 2013. godine odlučile da se Srpskoj naprednoj stranci na deset godina bez naknade da na korišćenje poslovni prostor koji je u vlasništvu Republike Srbije, a za koji pravo korišćenja ima Opština Vršac.

Vršačke vlasti su javnom komunalnom preduzeću dale zadatak da taj prostor srede o svom trošku. Tri meseca ranije vlasti su donele odluku i da se za namirenje dugovanja za struju i komunalne usluge u tom prostoru, izdvoje 400.000 dinara.

Kamata za pomenute dugove je otpisana.

Tužilaštvo je utvrdilo da je komunalno preduzeće platilo držače za zastave za stranačke prostorije SNS-a. Takođe su Telekomu platili 47.500 dinara za telefonski priključak koji je instaliran u prostorije stranke.

Pomenute činjenice se u odluci tužilaštva samo taksativno navode, bez ikakvog daljeg objašnjenja da li su one u skladu sa zakonom ili ne.

Sedište SNS-a u Vršcu posle renoviranja. Foto: BIRN

Takođe se bez nekog daljeg obrazloženja konstatuje da je "policajska stanica Vršac utvrdila da prijavljena nije menjala kompletan nameštaj u Javnom preduzeću za stambeno poslovanje Vršac kao i da nije naručila niti platila svetleće reklame za SNS". Iz tužiteljkinog rešenja se, međutim, ne vidi zašto su policija i tužilaštvo proverovali izjavi koju je Stankov dala na saslušanju, a ne onu iz njenog pismenog obraćanja stranačkim kolegama.

Takođe se ne vidi da li je tužilaštvo od policije tražilo bilo kakvu finansijsku dokumentaciju u vezi sa tim i da li je uopšte izvršilo bilo kakve finansijske provere.

Tužiteljka Pavlović je na osnovu svega zaključila da ne postoje osnovi sumnje da je Dragana Stankov počinila krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti i da je zbog toga donela odluku o odbačaju anonimnih krivičnih prijava.

Kao oštećenj strani, ta odluka je prosleđena i Javnom preduzeću Vršac, ali se zastupnik oštećenog, koji je istovremeno i tuženi, nije žalio na tu odluku.

Nezakonit transfer sredstava iz budžetske rezerve

Insajder, 20. mart 2018.

Vest da je Vlada Srbije iz budžetskih rezervi izdvojila za potrebe grada Beograda 90 miliona dinara i to zbog smanjenog prihoda gradskog budžeta iznenadila je svakoga ko je pomno pratio izjave gradskih čelnika tokom prošle godine, a koji su uporno ponavljali da gradske finansije nikad nisu bile stabilnije i da su prihodi sve veći. U gradskoj upravi praktično priznaju da formalni i stvarni razlozi nisu isti, odnosno da je prikazan netačan razlog, jer je to bila jedina opcija, [piše Insajder](#)..

U gradskoj upravi navode da je 90 miliona dinara namenjeno za organizaciju završnog turnira košarkaške Evrolige koji će biti održan od 17. do 20. maja u Beogradu.

Zvanična formulacija „smanjenja prihoda“ koristi se samo formalno, jer ne postoji nijedan drugi zakonom predviđen osnov za korišćenje rezervi iz republičkog budžeta.

Prema zakonu, sredstva tekuće rezerve budžeta Republike Srbije za izvršavanje obaveza budžeta lokalne vlasti mogu se koristiti isključivo usled smanjenog obima prihoda budžeta lokalne vlasti. Prošle godine Vlada Srbije je Beogradu nekoliko puta dotirala novac iz budžetskih rezervi u ukupnom iznosu od preko tri miliona evra.

Da je loše upravljanje finansijama na lokalnu jednu od najvećih problema javnih finansija Srbije nije nikakva tajna i upravo zato Vlada Srbije transferom novca iz budžetskih rezervi svake godine puni rupe u budžetima lokalnih samouprava. Međutim, ostaje nejasno zbog čega vlada sve češće dotira grad Beograd, ako najviši predstavnici gradske vlasti tvrde da su gradske finansije sve stabilnije, upravo zahvaljujući prihodima.

Na ne tako davno upozorenje Saveta za borbu protiv korupcije da Beograd sve manje prihoduje od izdavavanja građevinskog zemljišta, gradski menadžer Goran Vesić je 12. oktobra odgovorio da će "ako pričamo o gradskim prihodima", budžet grada Beograda će do kraja 2017. godine biti oko 108 milijardi dinara.

„Pošto se budžet pravi od prihoda, ne pravi se od vazduha, to ne pada s neba, onda vam je jasno da su prihodi mnogo veći“, izjavio je tom prilikom Vesić negirajući navode Saveta. „Grad Beograd više ne duguje, stabilan je i ima sigurniju budućnost, na šta sam posebno ponosan“, jedna je od sličnih tvrdnji gradonačelnika Siniše Malog s kraja prošle godine.

Nenadić: Obrazloženje za dodelu novca lažno, grad Beograd nije realno planirao budžet

Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija kaže da je u ovom poslednjem slučaju dotiranja grada Beograda obrazloženje za dodelu sredstava „očigledno lažno, pa je samim tim i transfer nezakonit“.

„To je još jedan od primera da državni organi direktno krše zakon umesto da ga promene ako misle da nije dovoljno dobar. U konkretnom slučaju, ako Republička Vlada i Ministarstvo finansija smatraju da je opravdano finansirati neke vanredne troškove lokalnih samouprava iz republičkog budžeta onda treba da unesu takvu odredbu u zakon o budžetskom sistemu“, kaže Nenadić za Insajder.

INSAJDER TEMA NAJVAŽNIJE VESTI IZBORI 2018 STAV REDAKCIJE TV INSAJDER

Beogradu ponovo pomoć iz budžetskih rezervi – zvanično zbog smanjenja prihoda, a u stvari za košarkaški turnir

Objavljeno: 20.03.2018 Like 12 Share Tweet

Današnja vest da je Vlada Srbije iz budžetskih rezervi izdvojila za potrebe grada Beograda 90 miliona dinara i to zbog smanjenog prihoda gradskog budžeta iznenadila je svakoga ko je pomno pratio izjave gradskih čelnika tokom prošle godine, a koji su uporno ponavljali da gradske finansije nikad nisu bile stabilnije i da su prihodi sve veći. U gradskoj upravi praktično priznaju da formalni i stvarni razlozi nisu isti, odnosno da je prikazan netačan razlog, jer je to bila jedina opcija.

Foto: Insajder / Gradska uprava

Interesantno je i da ovaj događaj za gradske vlasti nije došao iznenada s obzirom da je Grad Beograd još 24. oktobra 2016. potpisao Sporazum sa EUROLEAGUE VENTURES S.A. i time prihvatio uslove da kao Grad domaćin preuzme održavanje završnog klupskog košarkaškog turnira "Fajnal for" u okviru Evrolige u košarci za sezonu 2017/2018.

Nenadić dodaje da u ovom slučaju ne može biti tumačenja ni da je reč o vanrednom trošku s obzirom da je događaj unared bio planiran.

„Jasno je, dakle, da uopšte nije reč o vanrednom rashodu već o budžetskom trošku koji nije bio realno planiran“, ističe Nenadić za Insajder.

Republičke budžetske rezerve se troše bez kontrole parlamenta i javnosti

Vladi Srbije ove godine na raspolaganju ima više od 40 milijardi dinara koje će moći kroz takozvane tekuće budžetske rezerve nesmetano da troši mimo kontrole parlamenta i javnosti.

Taj iznos je do 2015. godine bio oko 10 milijardi dinara, ali je izmenama Zakona o budžetskom sistemu 2016. učetvorostručen.

Na taj način Vlada Srbije je sebi povećala diskreciono pravo da na netransparentan način uplaćuje novac kome želi, samo na osnovu sopstvenih odluka, bez rebalansa budžeta i odobrenja parlamenta.

Dugogodišnja praksa je pokazala da se taj mehanizam između ostalog koristi za transferisanje novca pojedinim opštinama i gradovima, a iznosi uplata gotovo po pravilu rastu u periodu održavanja lokalnih izbora, i redovnih i vanrednih.

Finansijska sredstva iz tekuće budžetske rezerve lokalne samouprave mogu da troše bez saglasnosti gradske skupštine i informisanja javnosti, upozorava već duže vreme Fiskalni savet. Prema podacima FS-a i u 2016. godini, kada su održani redovni lokalni izbori u Srbiji, iz tekuće budžetske rezerve, kao pomoć za održavanje tekuće likvidnosti, pojedinim lokalnim samoupravama je uplaćeno više od dve milijarde dinara.

Pored velikog diskrecionog prava Vlade Srbije u dodeli novca u Srbiji je problem što se 15 godina ne usvaja završni račun budžeta što dodatno smanjuje mogućnost nadzora trošenja novca.

Borba protiv korupcije nije prioritet u Srbiji

Slobodna Evropa, 18. mart 2018.

Borba protiv korupcije nije onoliko prioritet za vlast koliko bi se moglo zaključiti na osnovu ekspozea premijera ili akcionih planova i strateških akata, izjavio je Nemanja Nenadić za Radio Slobodna Evropa.

Nenadić objašnjava zbog čega Srbija nije primijenila nijednu od 13 preporuka za sprečavanje korupcije među poslanicima, sudijama i tužiocima koje je posebno tijelo Savjeta Evrope GRECO uputilo 2015. godine.

Volja

Ove preporuke nisu od juče, već nekoliko godina su stare, bilo je sasvim dovoljno vremena da se u potpunosti primene da je to zaista bio prioritet. Međutim, to nije učinjeno. Imamo situaciju gde nije bilo takozvane političke volje da se stvari urade na vrijeme, možda nije bilo dovoljno resursa opredeljeno za to, ali opravdanja svakako nema.

Nezavisnost

U nekim oblastima su zaista započete aktivnosti koje su na tragu ispunjenja pojedinih preporuka. Predviđa se reforma Ustava, baš u delu koji se odnosi na pravosuđe i najveći deo preporuka se odnosi također na pravosuđe ali i tu je, u stvari, upitno hoće li izmene ovako kako su krenule dovesti do ostvarenja cilja koji je depolitizacija sudstva i tužilaštva, smanjenja političkog uticaja na njihov rad i veća objektivnost.

Ima i nekih predloga u ovom inicijalnom tekstu koji je Ministarstvo pravde iznelo u javnost koji ne da neće povećati nezavisnost već mogu upravo dovesti do suprotnog efekta.

Efekat

Ono što mislim da je najporaznije u ovom izveštaju GRECO i gde nikakav napredak nije, po mom mišljenju, zabeležen je pitanje javnih rasprava i pitanje uređenje lobiranja i tog uticaja na nosioce vlasti.

Iz reagovanja Ministarstva pravde smo čuli da se priprema zakon o lobiranju i to je najpozitivniji efekat do sada ovog GRECO-vog saopštenja, da je ta informacija izneta u javnost jer godinama nije bilo apsolutno nikave informacije o tome sa se bilo šta radi na tom polju.

Trendovi

Sledeći korak je izveštaj Evropske komisije koja nema razloga da bude imalo blagonaklona prema vlastima u Srbiji s obzirom na praktično odsustvo bilo kakvih rezultata u onome što Evropska komisija ponajpre ocenjuje a to je takozvani 'track record' ili učinak u sankcionisanju korupcije na visokom nivou.

Tu je takođe situacija gde praktično nijedan od zakona koji su morali da budu usvojeni do kraja prošle godine, ne da nije usvojen većina ne postoji ni u nacrtu.

I imamo najzad i negativne trendove i kad je reč o anti-korupcijskim institucijama.

Rezultati

Dakle to će biti sasvim izvestan sledeći korak, sledeća opomena da se stvari ne rešavaju i da negde čaku idu i u pogrešnom pravcu.

S druge strane, ono što vlasti u Srbiji najčešće pominju, a to je uspostavljanje donekle reorganizovane mreže tužilaštva i drugih državnih organa za borbu protiv korupcije, intenziviranje finansijskih istraga i tako dalje, to je nešto što je, praktično tek počelo prvog marta i tek treba da pokaže rezultate.

